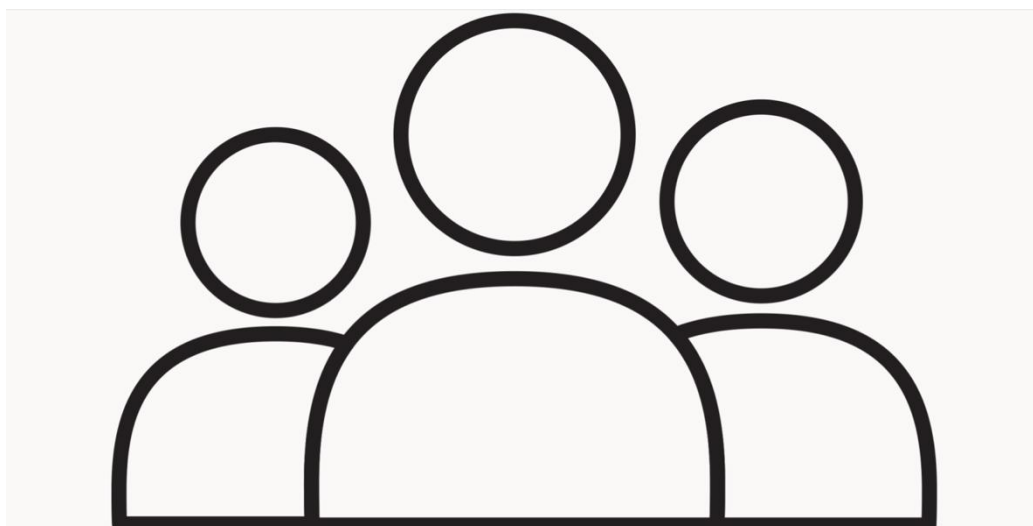




Pracovní list

Souvislosti se vším

Inspirace tvorbou Vladimíra Havlíka

(pro základní, střední, vysokoškolské vzdělávání)



Souvislosti se vším

Inspirace tvorbou Vladimíra Havlíka

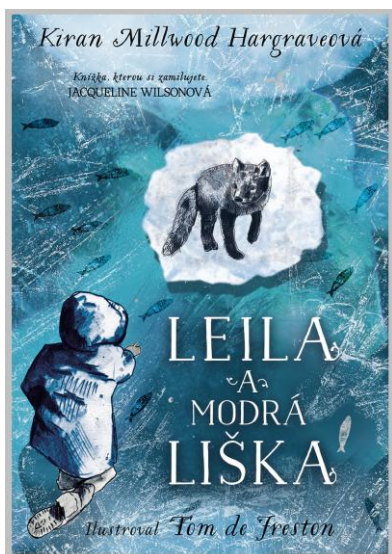
Vladimír Havlík (1959) je akční umělec, který své performance a happenings často věnoval vztahu člověka a přírody. V 90. letech minulého století se studenty realizoval akce, v nichž se jednotlivci nebo skupina propojovali latěmi s okolím. Chtěl tím vyjádřit vztahovost lidského, kulturního a přírodního.

Úkol: Spoj se tyčkami s tím ve svém okolí, o čem si myslíš, že s tebou souvisí (ovlivňuješ to, jsi na tom závislý) a udržuj tento křehký ekosystém bez katastrofy (rozpadu instalace).

Tematické a didaktické poznámky:

Pohled výtvarkáře: Instalaci, která vzniká v rámci této akce, lze chápat jako obraz ekosystémového propojení a vzájemní závislosti všech složek našeho světa včetně lidí. Vede účastníky k přemýšlení o těchto vazbách, antropocentrismu (který je přehlíží), křehkosti těchto systémů (které ohrožuje klimatická změna) atd.

Pohled geografa: Geograf může zkoumat propojenost důsledků klimatické změny a jejich dopadu na životní prostředí, ale především na lidskou společnost. Jedním z klíčových sledovaných jevů je **zvyšování globálních teplot** (zdroj: [Fakta o klimatu](#)). Zvyšující se teplota na pevnině, a hlavně v oceánech vede k **zesilování (a extrémům) meteorologických jevů**, jako jsou sucha, záplavy nebo bouře, což má přímý vliv na **zemědělskou produkci** a dostupnost potravin. Geograf by mohl analyzovat, jak změny nutí obyvatelstvo opouštět ohrožené oblasti a jak se mění **migrace** kvůli klimatickým podmínkám.



Názorným příkladem nucené migrace je i příběh arktické lišky (**Leila a modrá liška**), která putuje Arktidou, a může oslovit především mladší žáky, od autorky **Kiran Millwood Hargrave**.

Dále může studovat tání ledovců, zvyšování hladiny moří nebo tání permafrostu, které ohrožují nejen pobřežní oblasti a mohou vést k postupnému zániku sídel nebo k erozi půdy. Součástí jeho výzkumu může být také vliv odlesňování a změn ve využívání půdy, které snižují schopnost přírody absorbovat uhlík a regulovat klima.

Kromě toho geograf zkoumá, jak tyto environmentální změny ovlivňují ekonomiku a kvalitu života lidí, a jakou roli hrají v jejich přizpůsobení novým podmínkám. Geograf tak může poskytovat klíčové informace pro strategické plánování a ochranu přírodních zdrojů, s cílem zmírnit dopady klimatické změny a podpořit udržitelný rozvoj.

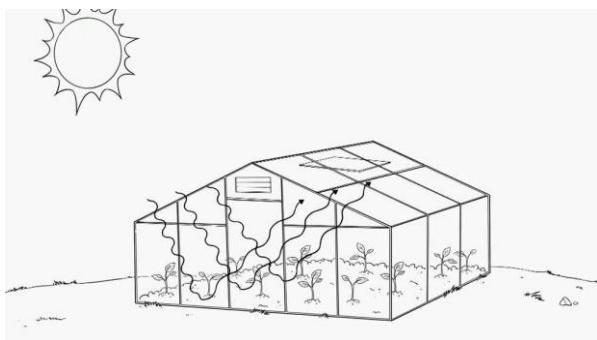
Geograf doporučuje: zaměřit se na příběhy lidí a druhů, které jsou klimatickou změnou ovlivněni a hledat souvislosti mezi jejich a našimi životy.

Pohled občanské výchovy: Sociální vědy řeší propojenost systémů z mnoha hledisek. Jedním z klasických konceptů, který k propojenosti odkazuje, je popis našeho jednání, jako potenciálního zdroje nezamýšlených důsledků jednání. Typy nezamýšlených důsledků popsal už v polovině 20. století Robert K. Merton (text pro zájemce ve studijních materiálech v ISu). Podstata je jednoduchá – i dobře míněné zásahy mohou mít své negativní nezamýšlené důsledky: Agresivní ekologická kampaň může působit kontraproduktivně u nejkonzervativnějšího publika. Snaha vyčistit vlastní zázemí města vede pouze k přesunu zatěžující výroby jinde. V malém lze toto vidět i v souvislosti s rekreačními aktivitami (např. typický je nepořádek venku za ploty zahrádek).

Typickým nositelem nezamýšlených důsledků je potom vysoce individualizované jednání, ve kterém se ale nelišíme jeden od druhého. Když chtějí všichni vidět Benátky, nebo jiné místo, je to pro Benátky zničující. Důležitým aspektem, který je vidět na příkladě masového turismu, je potom fakt, že na místech, kde se nebezpečí projevuje, nemají jejich obyvatelé sílu příčiny těchto hrozeb ovlivnit, a někdy dokonce ani předvídat. Řeší už jenom jejich následky. Turismus je pouze příkladem i metaforou toho, jak můžeme působit na vzdálená nebo jiná místa. Klima takovým „jiným“ místem může být.

Pohled speciálního pedagoga: Klimatické změny, devastace životního prostředí a špatný životní styl plný stresu nás ovlivňují a mají vliv na zdraví člověka i v perspektivě budoucnosti – např. problematické otěhotnění, množství předčasně narozených dětí, děti s postižením... Důležitým tématem je také „křehkost“ mladé a dětské populace a nízká odolnost vůči stresu.

Zajímavý zdroj: <https://mzd.gov.cz/psychika-krehke-populace-predmetem-unikatniho-vyzkumu-vfn-praha-jsou-dusevni-poruchy-u-predcasne-narozenych-deti-na-vzestupu/>



Pohled fyzika: Klíčovým pojmem v problematice klimatické změny je skleníkový efekt. Zemská atmosféra přirozeně obsahuje skleníkové plyny (především vodní páru, CO₂ a CH₄), které jsou nepropustné pro infračervené záření. Přirozený skleníkový efekt je nezbytný pro udržení života na Zemi. V důsledku lidské činnosti, především spalováním fosilních paliv a odlesňováním, vzniká nežádoucí zesílený skleníkový efekt, který je hlavní příčinou probíhající globální klimatické změny.